

Sessió de retorn

El Parc respon

Informe de resultats de la sessió de retorn, englobada en el procés participatiu El Parc t'escolta.

Sessió núm. 5 – La Vilella Baixa
La Vilella Baixa, 3 de juny de 2024

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

David Iturria i Montserrat Solà

Empreses dinamitzadores

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1.	Introducció	3
1.1	Antecedents i context	3
1.2	Objectius del procés participatiu	3
1.3	Sessions de retorn al territori	4
2.	Categories d'actuació	5
2.1	Aclariments generals	5
2.2	Actuacions realitzables però amb dificultats (Sí, però complicat).....	6
2.3	Actuacions no realitzables (No aplica).....	7
3.	Assistència i participació.....	9
3.1	Llistat d'entitats participants.....	9
3.2	Diana de satisfacció i proximitat del procés de participació	9
4.	Recull d'aportacions.....	11
4.1	Actuacions a realitzar	11
	Camins, itineraris i senyalització - General.....	11
	Camins, itineraris i senyalització – La Vilella Baixa	11
	Ordenació i freqüentació dels visitants - General	12
	Ordenació i freqüentació dels visitants – La Vilella Baixa	12
	Gestió forestal, prevenció d'incendis i pastura – General	12
	Divulgació dels valors del Parc – General	12
	Divulgació dels valors del Parc – La Vilella Baixa	13
	Comunicació – General	13
	Comunicació – La Vilella Baixa.....	13
4.2	Resultats de satisfacció i proximitat del procés – La Vilella Baixa	14

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions extretes de la ronda de retorn feta als 9 municipis del Parc Natural de Montsant arran de les demandes i necessitats recollides durant el procés participatiu **El Parc t'escolta**, realitzat durant la tardor de 2023.

El procés participatiu El Parc t'escolta -i incloses les sessions de retorn **El Parc respon-**, tenen l'objectiu d'escoltar les veus dels veïns i veïnes, poder treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montsant actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Durant el 2023 el Parc Natural va iniciar un procés participatiu -El Parc t'escolta- amb els pobles del seu entorn amb la voluntat d'escoltar la veu dels veïns i veïnes i recollir propostes de millora entorn a l'ús públic, el patrimoni natural i cultura i les implicacions de viure i treballar en aquest territori, així com augmentar el vincle entre l'espai protegit i l'equip gestor del parc.

Durant els mesos de maig i juny de 2024 s'han realitzat les sessions de retorn d'aquesta iniciativa, englobades en el procés **El Parc respon**, en què s'ha informat d'aquelles mesures i propostes que s'han assumit i les que no des del Parc, així com els terminis de cadascuna d'aquestes actuacions. Aquesta fase ha rebut el nom d'El Parc respon.

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquestes sessions de retorn són:

- Donar resposta respecte les propostes recollides, la seva ordenació i assumpció per part del Parc Natural, així com els terminis d'aquestes.
- Proposar les mesures a dur a terme a curt, mig i llarg termini, per part del Parc Natural de Montsant.
- Ordenar els terminis de realització de les propostes, així com la metodologia a seguir per fer-ho.

- Establir dinàmiques de relació permanents entre els diversos agents del territori i l'ens gestor.

1.3 Sessions de retorn al territori

El retorn del procés a nivell presencial s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural on ha s'havien realitzat les sessions participatives.

Les trobades s'han dut a terme durant 2 setmanes, agrupant pobles per proximitat, en els que s'han realitzat les sessions el mateix dia. El calendari ha estat el següent:

- Dilluns 27 de maig a Margalef, a la Sala Polivalent, i a la Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dimecres 29 de maig a La Figuera, a la sala Euterpe, i a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dilluns 3 de juny a La Vilella Baixa, al Local Social de la Vilella Baixa i a la Vilella Alta, al Casal.
- Dimarts 4 de juny a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament i a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimecres 5 de juny a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.

2. Categories d'actuació

El procés de retorn s'ha estructurat al voltant de diverses categories d'actuacions, organitzades a partir de les aportacions rebudes durant el procés participatiu El Parc Escolta. Aquestes es llisten seguidament, tant a nivell general en aquest punt com a nivell específic en el punt 4. Recull d'Aportacions.

2.1 Aclariments generals

Algunes de les contribucions rebudes no admetien resposta, o, simplement, es van fer en format d'observació; amb aquesta categoria es pretén recollir el conjunt d'aclariments generals que s'han detectat importants de traslladar a la ciutadania participant als debats.

- El Parc Natural de Montsant produeix un retorn econòmic als territoris que l'envolten d'uns 4 milions d'euros anuals.
- El model turístic del Parc Natural de Montsant, així com les seves implicacions i línies de treball es regulen a partir de la Carta Europea de Turisme Sostenible, iniciativa a la qual el Parc Natural està adherit des de l'any 2017¹.
- El Parc Natural de Montsant és un agent territorial que també té per objectiu i pot facilitar la mediació en conflictes d'interessos entre diverses parts; tot i això, cal destacar la importància de la proactivitat i col·laboració entre aquestes diverses parts en qualsevol situació (també d'altres administracions públiques com els ajuntaments, el Consell Comarcal, etc.).
- El Pla Especial del Parc Natural de Montsant està pendent d'aprovació des de l'any 2008, fet que provoca la necessitat d'actualització i la falta de vigència d'aquest document. Per aquest fet, es valora la necessitat d'actualització a l'aprovació del document actual.
- La governança del Parc Natural de Montsant és responsabilitat de la Junta Rectora d'aquest parc, tal i com apareix al decret 10.3 131/2002; en aquest document també hi apareixen les seves funcions. Igualment, les actuacions que el Parc Natural porta a terme anualment, i que s'executen en base al pressupost aprovat pel mateix òrgan, queden recollides a la memòria d'activitats.
- La finca de Mas Roger, propietat de la Generalitat de Catalunya i cedida a l'Ajuntament de Cabacés, està immersa en un projecte de rehabilitació on hi intervenen diversos agents, com VITEC, La Safranòria, etc.

¹ L'any 2014 s'inicien els tràmits d'adhesió i el 2016 se certifica oficialment l'adhesió del territori a la CETS.

2.2 Actuacions realitzables però amb dificultats (*Sí, però complicat*²)

Algunes de les demandes recollides durant les sessions participatives són competents i poden ser útils i funcionals, tot i que són difícilment realitzables. Alguns dels motius que dificulten donar-hi resposta són la manca de recursos humans i/o econòmics, la prioritització respecte altres línies que s'estan treballant i que figuren al Pla Estratègic o la necessitat de lideratge per part d'altres agents públics o privats.

Tot i això, s'han recollit per poder-les tenir en compte i aportar per al seva solució pels canals disponibles i en col·laboració amb els agents que calgui. En aquest cas, les mesures es recullen a nivell general.

- La vigilància i control de motocicletes als límits del Parc Natural és competència del Cos d'Agents Rurals.
- Es reforçaran els sistemes d'avisos quan es duguin a terme batudes de caça, així com el reaprofitament d'aquesta carn.
- La promoció de productes locals es pot dur a terme des del Consell Comarcal, a més del programa Montsant a taula. Des de diversos parcs naturals de Catalunya s'està creant la marca "Parcs Naturals" per donar rellevància als productes produïts en aquests indrets.
- A nivell escolar, es pot promocionar que els menjadors escolars puguin disposar de producte de proximitat, fomentant les varietats tradicionals a partir de l'associació de foment d'aquesta biodiversitat al territori (La Safranòria).
- Es treballarà l'accés a les publicacions i estudis que s'han dut a terme al llarg dels anys al Parc Natural de Montsant al web perquè estiguin disponibles, tot i que és complicat ja que la gestió del web va a càrrec dels serveis centrals de la Generalitat de Catalunya.
- No es realitzaran estudis en camps poc o menys explorats fins ara, com la micologia, la història, la mineria, la Guerra Civil, etc., tot i que s'estudiarà el suport que es pot donar en cas d'iniciatives o propostes que vulguin estudiar aquests àmbits en funció de les línies estratègiques del Parc Natural.

² La categorització "Sí, però complicat" i "No aplica" que apareixen entre parèntesi en aquest i en el proper apartat, fan referència als noms de categories que es van utilitzar a les sessions de retorn per ordenar les actuacions en grups de resposta.

2.3 Actuacions no realitzables (*No aplica*)

Durant les sessions participatives també es van recollir aportacions que derivaven en actuacions no realitzables, sobretot per conflictes de competències o d'àmbits d'actuació (àmbit comarcal o nacional) o pel seguiment dels protocols i línies d'instrucció d'altres instàncies (coherència amb les línies de treball de Parcs Naturals de Catalunya).

S'han recollit igualment per aclarir a la gent del territori aquestes dificultats i conflictes d'interessos i resoldre falses creences. **A més, el Parc Natural es compromet a fer arribar als agents competents** (Agència Catalana de l'Aigua, Cos d'Agents Rurals,...) les inquietuds del territori.

En aquest cas, les mesures també es recullen a nivell general.

- La modificació del Pla Risc d'Incendi Alfa 3 no és modificable per part del Parc Natural, ja que és competència del Cos d'Agents Rurals de la Generalitat de Catalunya.
- Realitzar un inventari de camins i finques de la comarca del Priorat, així com un banc de terres per facilitar l'accés de la pagesia a nous terrenys ha de ser iniciativa comarcal, en que el Parc Natural pot col·laborar amb aquells espais que es trobin dins dels límits del parc.
- La neteja i la gestió de residus (brosses, contenidors, etc.) és competència municipal.
- L'obertura, condicionament i rehabilitació de refugis, albergs i ermites, així com la creació d'empreses d'aprofitament silvícola, escorxadors o similars són iniciatives particulars i/o municipals.
- La neteja i gestió de les lleres dels rius és competència de l'Agència Catalana de l'Aigua.
- Les romeries, altres tradicions ancestrals o trobades socials com les Gaudeix el Parc són iniciatives culturals comunitàries que, per tant, cal que la pròpia societat recuperi i vetlli.
- Per normativa de la Direcció General de Parcs Naturals de la Generalitat de Catalunya, l'oferta de propostes i activitats culturals als espais protegits es fa a partir de la subcontractació de serveis de tot allò que excedeixi de l'organització del propi Parc Natural; tot i això, igualment, es prioritzen propostes de persones i entitats del territori.
- La mateixa Direcció General gestiona de forma centralitzada les xarxes socials dels Parcs Naturals i, per tant, dificulta poder-ne disposar de particulars als territoris.
- El disseny i encàrrec de marxandatge del Parc Natural està lligada a la realització conjunta de materials amb els altres parcs del territori.
- La majoria de burocràcia s'imposa per part d'organismes externs al

Parc Natural de Montsant, amb els quals és difícil intercedir per la millora o reducció d'aquesta.

- No és possible el plantejament d'un banc de recursos compartits, sobretot a nivell d'eines i altres recursos, per les dificultats a nivell legal, pels costos de les assegurances i els problemes manteniment d'aquests elements.
- No és possible la venda de l'Agenda Escolar, degut al seu alt cost econòmic. A nivell escolar, el Parc Natural de Montsant assumeix part del cost d'aquesta agenda, però no podria fer-ho si aquesta venda fos pel públic general.
- No és possible la creació d'una Aula de Ciència pròpia, si no que aquest tipus de coneixements i pràctiques es desenvolupen als centres educatius mitjançant el Programa d'Educació Ambiental.

3. Assistència i participació

La sessió de retorn duta a terme a La Vilella Baixa va comptar amb la participació de 2 persones, que representaven a 1 organismes, entitats o empreses diferents. En totes les sessions de retorn, a tots els pobles del Parc Natural de Montsant, hi van participar 73 persones representants de 15 entitats o ens locals.

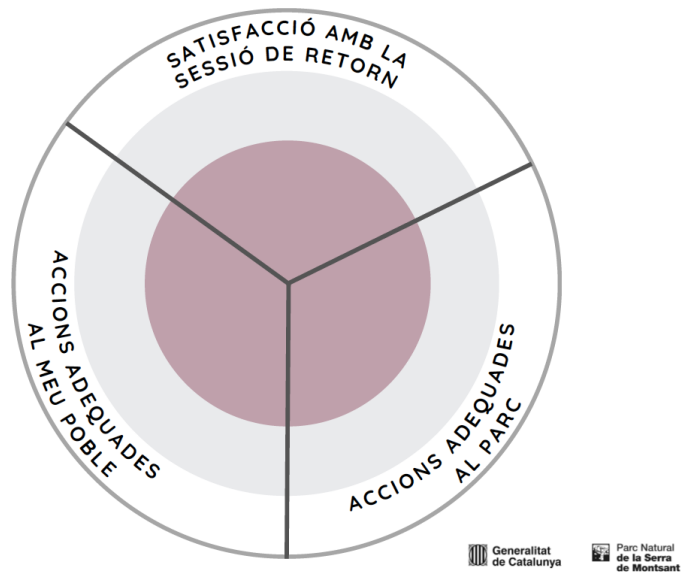
3.1 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Ajuntament de La Vilella Baixa	1
Particulars	1
TOTAL	2

3.2 Diana de satisfacció i proximitat del procés de participació

Al finalitzar les diverses sessions de retorn s'ha dut a terme una dinàmica per recollir el grau de satisfacció de les persones participants amb el procés de retorn i amb les accions proposades, tant a nivell local com a nivell de Parc Natural.

Les tres categories eren *Satisfacció amb la sessió de retorn*, *Accions adequades al meu poble* i *Accions adequades al Parc*, i en cadascuna d'aquestes les participants havien de posicionar-se en una diana, amb més o menys proximitat al centre d'aquesta en funció del seu grau de complaença amb les respostes obtingudes.

4. Recull d'aportacions

Les sessions de retorn han començat amb la presentació de la jornada a càrrec que l'equip de dinamització, així com amb la contextualització del procés participatiu El Parc t'escolta.

S'han presentat els resultats obtinguts i les dades de participació a cadascun dels pobles, i la informació més rellevant de cadascun d'aquests. Posteriorment, la direcció i l'equip del Parc Natural de Montsant ha presentat les sessions de retorn El Parc respon, així com les mesures que es duran a terme i la seva organització. En total, al poble de La Vilella Baixa s'han presentat un total de 26 mesures realitzables generals i 6 mesures específiques que es duran a terme al terme municipal d'aquest poble.

Per acabar, hi ha hagut un espai lliure per poder fer aportacions i per recollir l'opinió de les veïnes i veïns entorn a la informació aportada i al desenvolupament de tot el procés participatiu; en aquest cas, s'ha recollit 2 noves aportacions.

Seguidament es presenten les principals aportacions per part del Parc Natural de Montsant, ordenades entorn a les 5 categories referides anteriorment, a més de les aportacions veïnals *en cursiva* incloses en cadascun dels blocs on feien referència.

4.1 Actuacions a realitzar³

Camins, itineraris i senyalització - General

- Priorització per part de la brigada de tasques de millora, manteniment i senyalització d'itineraris, camins, senders i àrees de lleure.
- Presentació del nou pla d'itineraris (CAMINAT).
- Agrupació i coherència de la cartelleria i senyalització del Parc Natural, a partir del que s'indica al Manual d'Estil.
- Incorporació de les rutes, excursions i itineraris temàtics de flora i geologia a la plataforma Wikiloc.

Camins, itineraris i senyalització – La Vilella Baixa

- Mantindre una cartellera i senyalització de qualitat, per exemple, amb

³ Les actuacions recollides en cadascuna dels blocs són les aportacions i propostes fetes pel Parc Natural. També es recullen les aportacions que van fer les persones assistents a les sessions de retorn a cada poble en cursiva i en els blocs on fan referència.

com els senyals del Reus Deportiu.

- Especificar els graus de dificultat en els camins i itineraris, i també si està permès el pas de bicicletes o motocicletes. Els desnivells de les rutes i els quilòmetres apareixen a les cartelleres.
- *Cuidar la instal·lació de la cartelleria perquè no estigui al mig del pas i/o de la vista.*
- *L'itinerari de camins entre pobles del voltant de Montsant és una iniciativa que s'està treballant des del Consell Comarcal del Priorat.*

Ordenació i freqüentació dels visitants - General

- Millora i condicionament d'infraestructures com aparcaments, àrees de pernoctació i acampada i àrees d'autocaravanes.
- Treball per la diversificació turística i territorial, així com l'escalada.
- Regulació d'ús de les àrees de pernocta, acampada i àrees d'autocaravanes i millora de la comunicació pel visitant.
- Limitació i millora de les curses de muntanya.

Ordenació i freqüentació dels visitants – La Vilella Baixa

- Ordenament de l'aparcament i de l'àrea d'acollida de furgonetes.
- Incentivar i oferir recursos als pobles per millorar les àrees de lleure dels municipis.

Gestió forestal, prevenció d'incendis i pastura – General

- Treballs silvícoles i aprofitaments per la gestió forestal.
- Promoció de la pastura i ramaderia per la gestió del territori (incendis, neteja, manteniment de lleres de rius,...).
- Condicionament i recuperació de punts d'aigua i fonts.

Divulgació dels valors del Parc – General

- Realització d'activitats i guies de la fauna i flora de Montsant.
- Protecció i difusió del cel nocturn de Montsant i els territoris limítrofs.
- Promoció dels molins hidràulics del riu Montsant (Cabacés, La Bisbal de Falset, Margalef i Ulldemolins).
- Recuperació, coneixement i divulgació dels camins tradicionals.
- Realització de tallers d'oficis tradicionals, com cursos de pedra seca i sobre l'ofici de margener.

- Millora de la cartelleria, especialment la senyalització del patrimoni arquitectònic.
- Sensibilització dels valors del sector primari, amb iniciatives com Montsant a taula o amb programes de foment de la biodiversitat cultivada i varietats locals.
- Manteniment de l'agenda d'activitats, i la descentralització i promoció d'activitats a la banda occidental del parc.
- Realització d'activitats per posar en valor als productors i els sabers populars locals, així com també l'extrapolació a les escoles mitjançant programes d'educació ambiental.
- Implicació de la ciutadania en la gestió del Parc Natural a partir de programes de voluntariat.

Divulgació dels valors del Parc – La Vilella Baixa

- Realització d'activitats de difusió de la flora i fauna de Montsant i la necessitat de protecció (orquíidies, somereta,...).

Comunicació – General

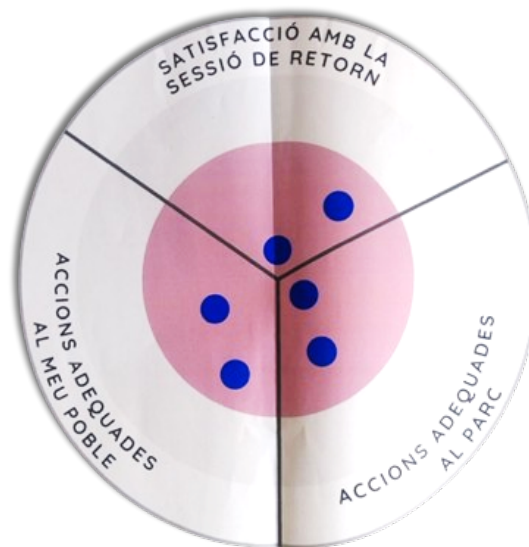
- Millorar la comunicació sobre la normativa del Parc Natural de Montsant.
- Divulgació periòdica de les actuacions del Parc Natural mitjançant la memòria anual, jornades d'explicació d'aquesta, etc. i la disponibilitat d'aquesta informació.
- Millora de la comunicació digital (xarxes, web, QR, ebandos,...) i no digitals (pregons, cartelleres, etc).
- Organització de trobades i reunions a nivell sectorial (caçadors, excursionistes, caçadors,...).
- Millora de la comunicació de les convocatòries de batudes de caça i del temps previ abans d'una batuda de caça, així com de l'efecte positiu d'aquesta eina de gestió cinegètica pel territori, per millorar l'acceptació d'aquestes activitats i evitar accidents.

Comunicació – La Vilella Baixa

- Posar indicadors QR als desviaments de pobles i camins per redirigir cap a informacions d'interès i/o normatives.

4.2 Resultats de satisfacció i proximitat del procés – La Vilella Baixa

A La Vilella Baixa, les persones participants a la sessió de retorn El Parc respon han valorat la iniciativa, a nivell quantitatiu, amb la següent puntuació. Tot el procés participatiu ha permès aportar de forma qualitativa i, per tant, amb aquesta valoració es pretén obtenir el grau de validació d'aquest i de les propostes generades.

Nombre de vots per categoria	Molt bé	Bé	Regular	Malament
Satisfacció amb la sessió de retorn	2	0	0	0
Accions adequades al meu poble	2	0	0	0
Accions adequades al Parc Natural	2	0	0	0